

DISCURS DEL PRESIDENT DE LA GENERALITAT EN L'ACTE D'HOMENATGE A JOSEP TARRADELLAS EN EL 30È ANIVERSARI DEL SEU RETORN A CATALUNYA I DEL RESTABLIMENT DE LA GENERALITAT (23.10.07)

Vull començar les meves paraules amb l'agraïment a l'Honorable senyor Carles Sentís i al senyor Joan Tàpia, per les seves glosses respectives del moment històric i de la personalitat del qui fou el cent vint-i-cinquè president de la Generalitat. No és aquesta la primera vegada -ni, de ben segur, serà la darrera- que la Generalitat de Catalunya honora la figura i l'obra del president Josep Tarradellas.

El significat històric del retorn del president Tarradellas

En aquesta ocasió ho fem en acomplir-se els trenta anys del seu retorn a Catalunya -el 23 d'octubre de 1977- que ha quedat registrat en els nostres annals col·lectius com el moment en què recuperàvem les principals institucions d'autogovern. En aquell any 1977 i -per ser més precisos- en aquell 23 d'octubre coincidiren, per una banda, la voluntat d'autogovernar-se que el poble de Catalunya havia expressat en les primeres eleccions democràtiques i en la multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre d'aquell mateix any; i, per altra banda, la determinació del president Tarradellas de preservar la nostra primera institució fins el moment que el poble de Catalunya pogués tornar a expressar-se lliurement. És a dir, el 23 d'octubre de 1977 dues legitimitats es retrobaven i es fonien en la persona del president Josep Tarradellas: es retrobaven la legitimitat democràtica del present i de la història.

Però el president Tarradellas va ser i va significar quelcom més que el dipositari d'un moment històric. Gràcies al seu sentit de la història, la

recuperació de l'autogovern va tenir un profund significat de reparació moral de la Catalunya vençuda, com recordava l'enyorat Joan Reventós en l'acte institucional del centenari del naixement del president. Una reparació moral que, tal com dèiem dilluns passat, haurà de veure's completada, més d'hora que tard, per una altra reparació: la de la figura del president Companys.

Crec que amb la perspectiva del temps transcorregut, ha quedat assentat un judici àmpliament compartit sobre el significat polític del retorn del president Tarradellas: va ser l'únic acte de la Transició política que va suposar un reconeixement explícit de les institucions republicanes. Aquest fet té una transcendència que no podem ni volem oblidar. No només perquè és objectivament cert, sinó perquè hi ha hagut i avui hi torna a haver, veus i forces interessades a donar per inexistents els pactes bàsics que van donar pas, de nou, a l'Espanya democràtica i a la Catalunya autònoma.

Aquell reconeixement de la Generalitat de Catalunya, concretat en el restabliment de la institució i en el retorn del seu president, va ser un acte polític de reconeixement de la personalitat política singular de Catalunya. Un reconeixement posteriorment consagrat a la Constitució de 1978 i a l'Estatut de 1979. Per tant -cal dir-ho clarament- el restabliment de la Generalitat de Catalunya suposa un reconeixement previ a la Constitució, que aquesta recull i assumeix.

L'exemple del president Tarradellas, un exemple de fidelitat al país i a les seves institucions, ens ha de servir per no oblidar que la realitat històrica de Catalunya i la voluntat dels catalans de ser i actuar com un subjecte polític, és anterior a l'ordenament constitucional vigent, tal com ens recordava recentment el president Jordi Pujol.

Les lliçons polítiques de Tarradellas

De l'exercici de la política per part del president Tarradellas se'n poden extreure moltes i diverses lliçons. No pretenc ser original en el comentari. Aquesta mateixa tarda els oradors que m'han precedit s'hi han referit amb encert, però sí que voldria destacar alguns aspectes del llegat tarradellià que em semblen particularment atractius.

El president Tarradellas tenia una idea de Catalunya que ben bé es podria sintetitzar en el famós encapçalament del seu primer discurs públic, un cop arribat al Palau de la Generalitat; en les primeres paraules pronunciades des del balcó del Palau el dia del seu retorn: "Ciutadans de Catalunya". D'aquesta manera expressava la idea i el desig d'una Catalunya més cívica que essencial, de tots, feta a la mesura de tots els seus ciutadans. Una Catalunya reconciliada, que superava les fractures del passat; una Catalunya integradora, que volia acollir tothom que en volgués formar part activa; una Catalunya unida en els moments de més transcendència de la seva singladura -i aquell ho era, a judici de tothom- entorn de la institució de la Generalitat.

A aquesta visió de Catalunya com a nació reconciliada hi corresponia, al mateix temps, una idea molt precisa de les seves institucions d'autogovern. És a dir, una idea de com entenia la Generalitat i de com volia que fos la seva presidència. Per al president Tarradellas, una Generalitat amb voluntat de liderar una Catalunya integradora havia de tenir el determini d'actuar amb el màxim rigor polític i institucional. I havia de comptar amb una presidència exercida per sobre de la lluita partidària, en la qual prevalgués per damunt de tot la funció de representació nacional.

Les visions que el Tarradellas president tenia de Catalunya i de la Generalitat foren, a més, servides per un singular estil polític, forjat en els seus llargs anys de meditació sobre les dures experiències viscudes en els anys trenta, així com de l'observació sagaç de la vida política europea de la postguerra. És això que el professor Josep Maria Bricall ha testimoniat com "una certa manera de fer política". Començant per un exquisit respecte per les formes; que concebia la litúrgia de la política com expressió de la dignitat institucional i del respecte polític i personal; i com un senyal de convivència i de tolerància, afavoridor del diàleg amb l'adversari polític.

Un respecte per les formes que no era sinó la manifestació visible de l'autoritat moral. És a dir, de l'autoritat que només s'assoleix amb un profund sentit del deure i amb un exercici rigorós i autoexigent de les potestats i competències del governant.

Mirant a la Catalunya del demà, inspirats en Tarradellas: Enfortir l'autogovern, fer Estat

Seria del tot improcedent utilitzar el nom del president Tarradellas en va; i fer-ho per caracteritzar l'acció política de la Catalunya d'avui i del futur. Però sí que voldria fer una referència al nostre futur i molt especialment al de les nostres institucions, inspirant-me en una de les orientacions que va presidir l'acció política del president Tarradellas. "Ens vàrem governar, ens volem governar, i ens tornarem a governar" deia el president Tarradellas, expressant la inequívoca voluntat dels catalans de decidir sobre els nostres interessos col·lectius.

Entenc que la política en sentit fort és acció de govern. Crec que no són les constants proclames retòriques el que dóna gruix a una política, per

més que es vulguin fer passar per grans iniciatives polítiques. És l'exercici del govern el que fa avançar un país en un sentit o en un altre.

Fer política és treballar per fer possible un projecte col·lectiu amb el propòsit de conservar i/o transformar -depèn de l'orientació ideològica- la societat. És, per tant, treball, esforç, voluntat. Res a veure amb una afició diletant. És un treball col·lectiu que requereix de l'aportació de molts. I que demana una visió del país, de la societat i del poder. I que per ser efectiu ha de ser realista i, per tant, ha de conèixer ben bé el terreny que trepitja. I la política, per arribar a ser transformadora, ha de ser ambiciosa i coratjosa: voler anar lluny i pensar en gran.

Són aquests alguns dels atributs de la política que vol transformar la societat des d'un coneixement realista de la mateixa. El catalanisme sempre ha estat una proposta de reforma de Catalunya i d'Espanya que ha anat progressant al llarg de més d'un segle, malgrat les discontinuïtats dramàtiques de la nostra història.

I la constant del progrés de l'ideal de la Catalunya reconeguda i autogovernada han estat les institucions. El gran actiu del catalanisme són les institucions: primer, la Mancomunitat de Prat de la Riba; més tard, la Generalitat republicana de Macià i Companys; durant la dictadura franquista, la fe insurbornable del president Tarradellas en la legitimitat de la institució; en democràcia, la Generalitat recuperada i més tard reconeguda i potenciada en els successius Estats, amb els presidents Pujol i Maragall.

Afirmar això no vol dir, en absolut, menystenir el sentiment popular, l'activisme de la societat civil, el desplegament cultural, el combat de la llengua..., sinó constatar que la centralitat del progrés nacional i social ha estat en les institucions de la Generalitat. Quan les hem tingudes, a les

nostres institucions ha correspost la defensa dels interessos col·lectius dels catalans. I quan ens ha estat negat el dret a governar-nos, la reclamació de les institucions d'autogovern ha estat una constant de la reivindicació popular i política del catalanisme.

Aquesta és la gran lliçó del president Tarradellas: considerar la Generalitat com l'expressió institucional de la voluntat nacional de Catalunya. Aquesta fou la clau de volta de la seva actuació política ara fa trenta anys.

Avui, ens enfrontem a la paradoxa de disposar del millor instrument d'autogovern que hàgim tingut mai -amb totes les limitacions i insuficiències que es vulgui- i al mateix temps, de viure un estat d'ànim col·lectiu que, per moments, sembla temptat a caure en el pessimisme.

Sàpiguen que tant jo, com a president de la Generalitat, com el Govern, estem treballant a fons per revertir aquest estat d'ànim. Assumint fins a les últimes conseqüències la nostra primera responsabilitat, que vol dir:

-Governar Catalunya en el marc institucional i jurídic de què ens hem donat.

-Construir una administració pública capaç, eficaç, eficient.

-Proporcionar als ciutadans de Catalunya els millors serveis públics.

-Estimular l'activitat econòmica i les iniciatives de la societat.

-Participar en totes les decisions que afectin a Catalunya, es prenguin aquí o fora d'aquí.

És a dir, estem enfortint l'autogovern, estem fent Estat, amb una Generalitat que respecta i es fa respectar per les altres institucions, que

exerceix la seva jerarquia a Catalunya, que fixa una estratègia de país, que vol ser exemple de servei públic.

Quan dic que la Generalitat es fa respectar vull dir:

- Que defensa l'Estatut políticament i jurídicament.
- Que negocia amb el Govern d'Espanya el seu desplegament legislatiu i material.
- Que aplica amb rigor i lleialtat el principi de bilateralitat en les relacions entre les institucions de la Generalitat i l'Estat.
- Que col.labora activament en les polítiques d'Estat i en les institucions de coordinació de l'Estat autònom.
- Que exigeix de les institucions de l'Estat una política cultural i lingüística activa en favor de la llengua catalana, d'acord amb el principi que l'Estat espanyol és també l'Estat dels catalans. I que l'Estat ha d'assumir que la riquesa cultural de Catalunya ho és també d'Espanya.

Quan dic que la Generalitat exerceix la jerarquia institucional a Catalunya vull dir:

- Que fixa una estratègia nacional, dialogada amb els agents polítics, econòmics i socials.
- Que orienta les relacions amb l'administració local cap a la col.laboració estratègica, respectant l'autonomia local, però exigint el reconeixement de la primacia de la Generalitat.

Quan dic que la Generalitat vol donar exemple de servei públic vull dir:

- Que admnistra els recursos públics amb rigor, transparència i rendiment de comptes.

- Que vol aplicar el principi d'economia normativa.
- Que orienta l'administració pública al servei dels ciutadans.
- Que vol planificar amb visió estratègica i flexibilitat alhora les actuacions públiques.
- Que pretén que es gestionin els grans serveis públics amb criteris d'eficàcia, eficiència, qualitat i proximitat. Sigui qui sigui el titular.

I, finalment, quan dic que la Generalitat vol estimular i promoure la iniciativa privada i social vull dir:

- Que evitarà el dirigisme.
- Que limitarà l'intervencionisme.
- Que exercirà la seva facultat reguladora amb prudència i amb rigor.
- Que renega del paternalisme i de l'afalac en la seva relació amb la societat.

La Generalitat de Catalunya ha de ser la institució més valorada, per la seva capacitat de donar resposta a les necessitats dels ciutadans. Aquesta ha de ser la seva legitimitat social. La Generalitat de Catalunya ha de ser la institució més respectada, per la seva capacitat de lideratge i pel seu exemple de rigor i de servei públic. Aquesta ha de ser la seva legitimitat política.

La Generalitat de Catalunya ha de ser respectada pel conjunt d'institucions de l'Estat, pel rigor dels seus plantejaments i per la seva lleialtat institucional. I ha d'aspirar a ser admirada per les altres nacions i regions d'Espanya per les seves bones pràctiques. I aquesta ha de ser la seva legitimitat exterior.

És així com el Govern de la Generalitat, amb el president que ara els parla al davant, pensa combatre l'anomenada crisi de la política: des d'una acció governamental i institucional carregada de rigor, sentit i eficàcia. No és hora de vendre fum. És hora de governar. D'autogovernar-nos. De fer Estat. De fer Catalunya. No estem parlant només d'un dret, sinó d'un mandat dels nostres conciutadans. I constitueix el nostre deure com a governants.

De ben segur que, en aquest ferm propòsit, l'exemple del president Josep Tarradellas, al que avui recordem i honorem, sempre serà una guia certa en l'exercici de la nostra responsabilitat present i un estímul encoratjador de cara a l'esdevenidor de Catalunya.

Moltes gràcies.